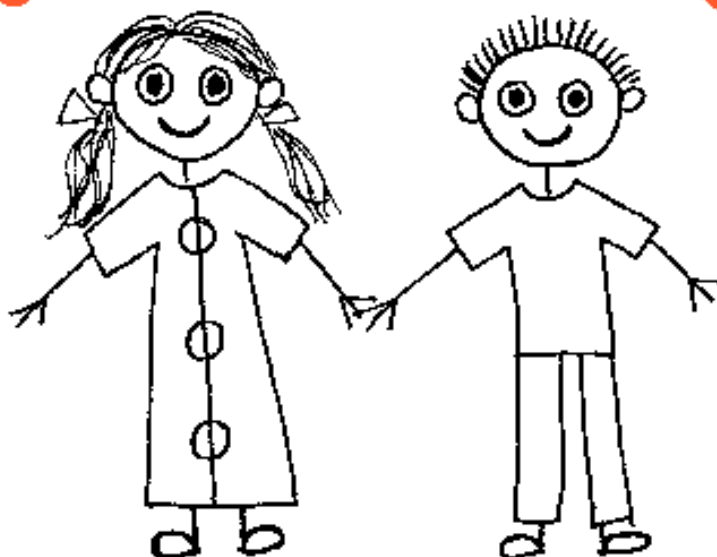

Meldcode kindermishandeling en huiselijke geweld

Gastouderbureau

Happy Kids

Inhoudsopgave.

Voorwoord	Pag. 3
Inleiding meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld ..	Pag. 4
Definities van kindermishandeling en huiselijk geweld.....	Pag. 5
Definities.....	Pag. 8
De meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.....	Pag. 9
Verdeling verantwoordelijkheden.....	Pag. 11
I Route bij signalen huiselijk geweld en kindermishandeling..	Pag. 14
II Route bij signalen van mishandeling door een gastouder...	Pag. 21
III Route bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.....	Pag. 32

Voorwoord.

Voor u ligt onze meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.

Deze code is gebaseerd op het basismodel meldcode Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling van het ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Uiteraard is deze meldcode toegeschreven naar ons gastouderbureau

De meldcode geeft via een stappenplan aan hoe te handelen wanneer er signalen zijn die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling.

Voorheen werkten wij met het protocol kindermishandeling en u zult merken dat er zeer veel overeenkomsten zijn, maar om een uniform stappenplan te formuleren voor de verschillende beroepsgroepen is deze meldcode in het leven geroepen.

Het is de bedoeling dat alle gastouders volgens deze meldcode werken en dat de meldcode ook met enige regelmaat onder de aandacht wordt gebracht tijdens b.v. de intakegesprekken, gastouderochtenden, evaluatiegesprekken etc.

Inleiding meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.

Kindermishandeling is geen eenduidig begrip. Wat iemand kindermishandeling noemt, heeft te maken met eigen normen en waarden, de manier waarop men zelf is opgevoed en de cultuur waarin men leeft. Het is van belang onderscheid te maken tussen kindermishandeling en minder gewenste opvoedingssituaties. Iedere ouder maakt immers wel eens fouten, is onredelijk of driftig of deelt een tik uit. Bij kindermishandeling is er echter sprake van structureel, stelselmatig, steeds terugkerend geweld of ontbreken van zorg van de ouder(s) naar zijn/haar kinderen.

Kindermishandeling komt overal voor. Minstens 80.000 kinderen zijn per jaar slachtoffer van kindermishandeling. Tussen de 50 en 80 kinderen per jaar overlijden aan de gevolgen van kindermishandeling. Kindermishandeling is een ernstig probleem. Kinderen die mishandeld worden hebben recht op hulp. En liefst in een zo vroeg mogelijk stadium. De schade kan dan beperkt blijven.

Ook gastouderbureaus (GOB) dragen verantwoordelijkheid voor het signaleren van kindermishandeling en voor het ondernemen van actie na het signaleren. De signalen moeten worden doorgegeven aan de instanties die hulp kunnen bieden aan het gezin. De gastouders kunnen hierin een duidelijke taak vervullen. Zij zien de kinderen regelmatig en kunnen opvallend of afwijkend gedrag signaleren. Nadat zij signalen hebben opgemerkt nemen zij contact op het GOB. De leidinggevende van het GOB steunt de ouders/gastouder die de zorg over een kind uiten en geeft sturing aan de uitvoering van de meldcode. De leidinggevende is er verantwoordelijk voor dat de signalen bij de juiste instantie terechtkomen. Dit betekent dat er enige deskundigheid moet zijn in het signaleren en in het omgaan met de signalen van kindermishandeling. Deze meldcode geeft de stappen aan die gezet kunnen worden in het proces van signaleren en handelen bij een vermoeden van kindermishandeling.

Onderzoek wijst uit dat professionals die met een meldcode werken 3 keer zo vaak ingrijpen als collega's waar zo'n code niet voorhanden is. Dat alleen al maakt het werken met een meldcode dubbel en dwars waard.

Definitie van kindermishandeling en huiselijk geweld

Kindermishandeling is elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. (Wet op de jeugdzorg, 2005)

Hieronder vallen ook verwaarlozing en onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs en het getuige zijn van huiselijk geweld.

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis).

De combinatie van kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling. De handelwijze bij huiselijk geweld is hetzelfde als bij kindermishandeling of een vermoeden daarvan.

De verschillende vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld

Hieronder staat een opsomming van vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Lichamelijke mishandeling

Ouders verwonden het kind of staan toe dat het kind verwond wordt. (Anders dan ten gevolge van een ongeluk.)

Voorbeelden van lichamelijke mishandeling:

- ▷ slaan, stampen, schoppen, opzettelijk laten vallen, verbranden, vergiftigen, verstikken;
- ▷ meisjesbesnijdenis: een ingreep aan de uitwendige geslachtsdelen van een meisje (zie onder een uitgebreide beschrijving);
- ▷ Shaken Baby Syndroom: verzameling van signalen en symptomen die het gevolg zijn van het heftig door elkaar schudden van een baby.

Lichamelijke verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. Ouders zijn niet in staat of bereid tot het verschaffen van minimale zorg ten aanzien van de lichamelijke behoeften.

Voorbeelden van lichamelijke verwaarlozing:

- ▷ niet zorgen voor voldoende of geschikt eten;
- ▷ niet zorgen voor schone, aan de weersomstandigheden aangepaste, passende kleding;
- ▷ niet zorgen voor geschikt onderdak;
- ▷ niet zorgen voor geschikte medische, tandheelkundige en geestelijke gezondheidszorg;
- ▷ niet zorgen voor voldoende hygiëne;
- ▷ niet zorgen voor voldoende toezicht.

Psychische mishandeling

Het toebrengen van schade aan de emotionele en/of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind. Voorbeelden van psychische mishandeling zijn:

- ▷ het bedreigen of uitschelden van een kind als een systematisch patroon van kleineren en denigreren;
- ▷ het kind tot zondebok maken;
- ▷ het belasten van een kind met een te grote verantwoordelijkheid;
- ▷ eisen stellen waaraan een kind niet kan voldoen;
- ▷ het blootstellen van een kind aan extreem, onberekenbaar of ongepast gedrag;
- ▷ het opsluiten of vastbinden van het kind als middel van straf of controle.

Psychische verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft.

Voorbeelden van psychische verwaarlozing zijn:

- ▷ niet zorgen voor voldoende aandacht, respect, genegenheid, liefde en contact;
- ▷ niet zorgen voor voldoende ruimte voor toenemende autonomie;
- ▷ niet zorgen voor regelmatige schoolgang, onthouden van onderwijs;
- ▷ blootstellen aan huiselijk geweld.

Seksueel misbruik

Seksueel contact met een kind hebben of pogen te hebben, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de ouder/verzorger of anderen en/of uit geldelijk gewin.

Voorbeelden van seksueel misbruik zijn:

- ▷ aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij geen genitaal contact plaatsvindt (bijvoorbeeld ongepast kussen, strelen van borsten);
- ▷ aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij genitaal contact plaatsvindt;
- ▷ penetratie door vingers, voorwerpen of penis;
- ▷ pornografisch materiaal laten zien of opnemen.

Vrouwelijke genitale verminking (VGV)

Vrouwelijke genitale verminking, ook wel meisjesbesnijdenis genoemd, is een ingreep aan de uitwendige geslachtsorganen. De lichtste vorm is een sneetje in de voorhuid van de clitoris. De meest verminkende vorm is de infibulatie of faraonische besnijdenis, waarbij de hele clitoris, de kleine schaamlippen en een deel van de grote schaamlippen verwijderd worden. Na hechting van wat over is van de grote schaamlippen, blijft alleen een kleine opening over voor menstruatiebloed en urine.

Vrouwelijke genitale verminking is een traditioneel gebruik dat vooral voorkomt in een aantal Afrikaanse landen. De traditie is daar soms verweven geraakt met het geloof, zowel islamitisch als christelijk. De ingreep vindt meestal plaats bij jonge meisjes, de exacte leeftijd verschilt per land.

Alle vormen van vrouwelijke genitale verminking zijn in Nederland strafbaar. Ook inwoners van Nederland die hun dochter in het buitenland laten besnijden plegen een strafbaar feit en kunnen in Nederland worden vervolgd.

Belangrijk: bij een vermoeden van VGV dient de leidinggevende direct contact op te nemen met het VEILIG THUIS.

Eergerelateerd geweld

Eergerelateerd geweld is geestelijk of lichamelijk geweld dat wordt gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een schending van de eer van een man, vrouw of familie. Onder eergerelateerd geweld vallen bijvoorbeeld bedreiging met eermoord, aanzetten tot zelfmoord, mishandeling of verminking, verstoting of bedreiging daarmee en uithuwelijking. Eerwraak is de meest extreme vorm omdat het slachtoffer hierbij wordt vermoord.

Belangrijk: bij een vermoeden van eergelateerd geweld dient door de leidinggevende direct contact te worden opgenomen met het VEILIG THUIS of met een persoon of organisatie met specifieke expertise over dit onderwerp zoals het Landelijk Expertisecentrum Eergerelateerd geweld (LECEGG).

Definities

Kinderopvang	Verzamelnaam voor kinderdagopvang, buitenschoolse opvang, peuterspeelzaalwerk en gastouderopvang.
Gastouderbureau	Het bureau dat bemiddelt tussen gastouders en vraagouders.
Directie	Daar waar directie staat, kan ook gelezen worden directeur, eigenaar,houder,leidinggevende.
Leidinggevende	De beroepskracht werkzaam binnen het gastouderbureau met deskundigheid op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld.
Ouders / verzorgers	De volwassenen of volwassene die verantwoordelijk zijn / is voor de zorg en opvoeding van het kind; ouder(s), verzorger(s), voogd. Daar waar ouders geschreven wordt, wordt ook verzorgers of ouder / verzorger bedoeld.
Vraagouder	De ouder die zijn kind naar de gastouderopvang brengt.
Gastouder	De beroepskracht die in zijn/haar eigen woning gastkinderen opvangt in dienst van de vraagouder dan wel de beroepskracht die bij de vraagouders thuis kinderen opvangt. Degene die binnen de gastouderopvang werkzaam is en die in dit verband aan kinderen zorg, begeleiding of een andere wijze van ondersteuning biedt.
SHG	Steunpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
AMK Veilig Thuis	Advies- en Veilig Thuis Vanaf januari 2015 zijn het SHG en AMK overgegaan in Veilig Thuis
Vertrouwensinspecteur	Een vertrouwensinspecteur is werkzaam bij de Inspectie van het Onderwijs. De vertrouwensinspecteur heeft geheimhoudingsplicht en is bij wet uitgezonderd van het doen van aangifte. Voor de kinderopvang is de vertrouwensinspecteur als deskundige aangewezen door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Een houder van een kinderopvangorganisatie is verplicht om bij een vermoeden van een zeden- of geweldsdelict door een werknemer (met taken belast persoon) de vertrouwensinspecteur te raadplegen

(Zeden) politie	De enige plek waar aangifte kan worden gedaan van een geweld- of zedenmisdrijf. Politie onderzoekt een vermoeden en doet aan waarheidsvinding.
Volwassen huisgenoot	De volwassen huisgeno(o)t(en) van de gastouder die mogelijk in contact kom(t)(en) met de kinderen die worden opgevangen in het huis van de gastouder.
Bemiddelingsmedewerker	De beroepskracht werkzaam bij een gastouderbureau en die in dit verband bij gastouders en vraagouders bemiddelt en begeleidt.(in ons geval de leidinggevende. Wanneer gesproken wordt over houder,leidinggevende en/of bemiddelingsmedewerker hebben we het in ons geval over één en dezelfde persoon)
Hij	Waar gesproken wordt over hij kan zowel hij als zij van toepassing zijn.

De meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.

De route van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling biedt via een stappenplan ondersteuning aan leidinggevende en gastouders, door duidelijk te maken wat van hen wordt verwacht en op welk moment. Het vijfstappenplan geeft aan wat er het beste kan worden gedaan wanneer er verwaarlozing, mishandeling of misbruik wordt gesignaleerd. Doel van de meldcode is om te helpen bij het herkennen en het er naar handelen bij signalen die op kindermishandeling of huiselijk geweld kunnen duiden.

De 5 stappen van de meldcode zijn:

Stap 1: in kaart brengen van signalen;

Stap 2: Overleggen met collega en eventueel raadplegen Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding

Stap 3: gesprek voeren met betrokkene

Stap 4: wegen van aard en ernst bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen

Stap 5: beslissen: hulp organiseren of melden

De stappen gaan in vanaf het moment dat er signalen zijn geconstateerd. Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van de gastouders die binnen het gastouderbureau werkzaam zijn. Zo bezien is signalering geen stap in het stappenplan, maar een grondhouding die in ieder contact met het kind en de ouder wordt verondersteld. De stappen wijzen de gastouder de weg als hij meent dat er signalen zijn van huiselijk geweld of van kindermishandeling. De gastouder kan gebruik maken van signalenlijsten of de observatielijst Deze signalenlijsten en observatielijst kunnen de gastouder steunen in de beoordeling en besluitvorming. In de meldcode zelf worden alle stappen uitgebreid beschreven, evenals de rol en verantwoordelijkheden van personen binnen de organisatie.

Volgorde van de stappen

De stappen die worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt. Deze volgorde is niet dwingend. Waar het om gaat, is dat gastouder en leidinggevende op enig moment in het proces alle relevante stappen heeft doorlopen, voordat hij besluit om een melding te doen. Zo zal het soms voor de hand liggen om met de ouders in gesprek te gaan over bepaalde signalen. In andere gevallen zal de gastouder en/of leidinggevende eerst overleg willen plegen met een collega of externe deskundigen. Ook kan de leidinggevende de keuze maken eerst veilig thuis te consulteren voordat hij het gesprek met de ouders aangaat. Stappen kunnen soms twee of drie keer worden gezet.

De meldcode geeft geen tijdspad waarbinnen de verschillende stappen genomen moeten worden. De reden hiervoor is omdat het beschrijven van een tijdspad schijnveiligheid geeft. Elke situatie is anders en de gastouder zal een inschatting moeten maken op basis van ernst en (on)veiligheid van de situatie. Daarnaast zou een beschreven tijdspad uit moeten gaan van de meest ernstige, fatale vorm en situatie van huiselijk geweld en kindermishandeling. Alle andere situaties zullen in datzelfde tijdspad moeten worden afgehandeld. Dit is niet mogelijk en doet geen recht aan de situatie van elk individu. Het is daarom dat wettelijk geen tijdspad is vastgelegd. In elke situatie van huiselijk geweld en kindermishandeling wordt

opnieuw een inschatting gemaakt van de ernst en mate van spoed. Het is aan de leidinggevende om effectief en verantwoord te handelen.

Deze meldcode bevat drie verschillende routes:
Te weten:

- Route 1: de gastouder heeft het vermoeden dat het kind in het eigen gezin mishandeld wordt.
- Route 2: de leidinggevende of collega gastouders of buitenstaander heeft een vermoeden van kindermishandeling door een gastouder
- Route 3 Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

.
Bij het intakegesprek met aspirant gastouders wordt door de medewerker van het GOB naar voren gebracht dat het GOB werkt met de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Van de gastouder wordt verwacht dat zij (net als met andere beleidsstukken) werken met de meldcode. De leidinggevende die het intakegesprek voert brengt ,tijdens de intake met aspirant vraagouder naar voren dat het GOB werkt met de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld ,en geeft de vraagouder de mogelijkheid om hier inzicht in te krijgen.

Verdeling verantwoordelijkheden

Verantwoordelijkheden leidinggevende:

- Opnemen van de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld in het kwaliteitsbeleid van de instelling.
- Kennis hebben van de handelwijze volgens de meldcode.
- Zorg dragen voor voldoende deskundigheid bij gastouders over signaleren en omgaan met (vermoedens van) kindermishandeling.
- Eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.
- Herkennen van signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling en of huiselijk geweld.
- Overleg plegen met de gastouder die de zorg heeft over een kind.
- Indien nodig overleggen met andere beroepskrachten in- of extern
- Kennis hebben van de handelwijze volgens de meldcode.
- Informeren van gastouders over dit beleid.
- Vaststellen van taken van een ieder (wie doet wat wanneer).
- Zonodig contact op nemen met het VEILIG THUIS (Advies-en Veilig Thuis) voor advies of melding.
- Waken over de veiligheid van het kind bij het nemen van beslissingen.
- Toezien op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin.
- Verslaglegging.
- Afsluiten van de meldcode.
- Evalueren van de genomen stappen.
- Bijhouden van de sociale kaart.

Verhouding tot de Verwijsindex Risicjongeren (0-23 jaar)

In geval van een vermoeden van kindermishandeling zal de leidinggevende doorgaans niet alleen de stappen van de meldcode zetten, maar daarnaast ook moeten overwegen of een melding zou moeten worden gedaan in de Verwijsindex Risicjongeren (In Kampen wordt dit vroegsignalering genoemd). Het gaat hierbij niet om een keuze tussen een melding in de verwijsindex of de stappen van de meldcode, beide acties bij vermoedens van kindermishandeling zijn aan de orde omdat ze elkaar ondersteunen.

Omdat landelijk verschillend met de verwijsindex wordt gewerkt is het raadzaam dit te overleggen met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in de gemeente waar de kinderopvangorganisatie is gevestigd.

Deze verwijsindex heeft tot doel om beroepskrachten uit verschillende organisaties die met hetzelfde kind te maken hebben met elkaar in contact te brengen als zij beiden risico's signaleren met betrekking tot, kort gezegd, een onbedreigde ontwikkeling naar volwassenheid van het kind. Doel daarvan is te komen tot een gezamenlijke aanpak van de problematiek van het kind en zijn gezin.

Verantwoordelijkheden van de gastouder:

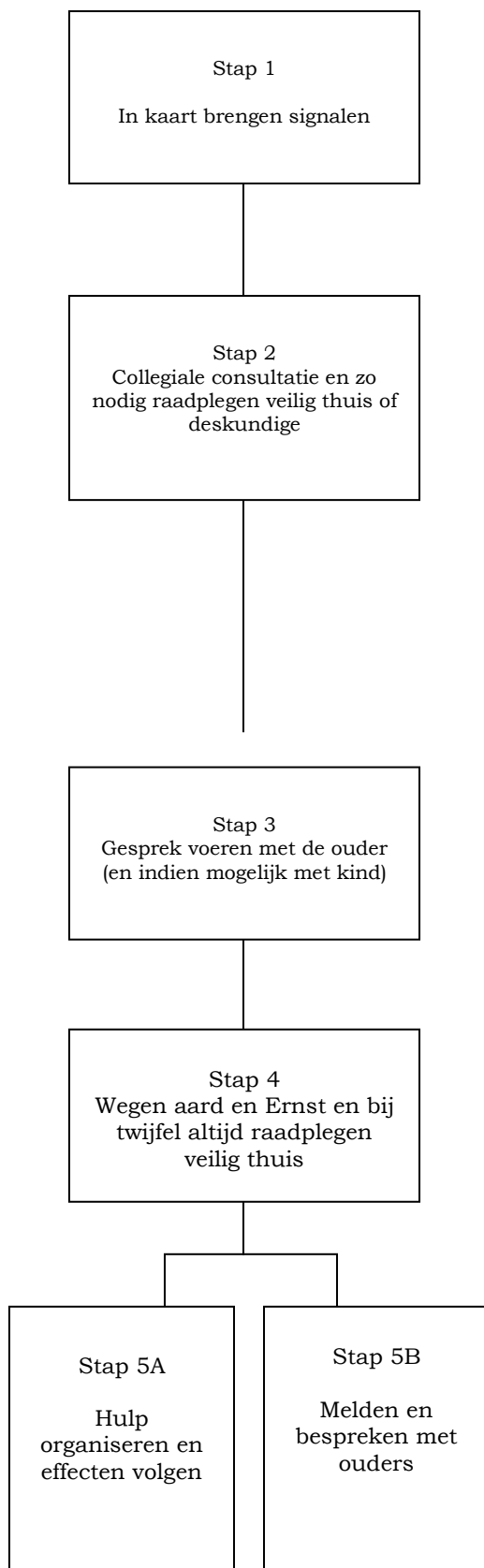
- Herkennen van signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling en of huiselijk geweld
- Overleg plegen met de leidinggevende van GOB bij zorg over een kind aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling en of huiselijk geweld

- Uitvoeren van afspraken die zijn voortgekomen uit het overleg met de leidinggevende van GOB, zoals observeren of een gesprek met de ouders.
- Bespreken van de resultaten van deze ondernomen stappen met de leidinggevende van GOB.

De leiding van het GOB en de gastouders zijn niet verantwoordelijk voor:

- Vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling.
- Verlenen van professionele hulp aan ouders of kinderen (begeleiding, therapie).

I. Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De gastouder:

- observeert kinderen en ouders;
- raadpleegt signalenlijst (bijlage 2a/2b);
- bespreekt signalen met leidinggevende;
- deelt de zorg met ouders;
- registreert.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen veilig thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding

De leidinggevende:

- consulteert:
  - interne en externe collega's;
  - veilig thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding;
  - eventueel andere organisaties;
- bespreekt uitkomsten consultaties met ouders;
- registreert.

Stap 3: Gesprek voeren met de ouder (en indien mogelijk met het kind)

De leidinggevende:

- deelt de zorg met ouders;
- bespreekt indien mogelijk met het kind;
- registreert.

Stap 4: Wegen aard en ernst van het huiselijk geweld of kindermishandeling en bij twijfel altijd raadplegen van veilig thuis

De leidinggevende:

- weegt het risico, de aard en ernst;
- vraagt bij twijfel altijd veilig thuis hierover een advies te geven;
- registreert.

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

De leidinggevende:

- bespreekt de zorgen met ouders;
- organiseert hulp door ouders en kind door te verwijzen;
- monitort of ouder en kind hulp krijgen;
- volgt het kind;
- registreert.

Stap 5b: Melden en bespreken met ouders

De leidinggevende:

- ▷ meldt het vermoeden bij veilig thuis;
- ▷ sluit bij de melding aan bij feiten en gebeurtenissen;
- ▷ overlegt met veilig thuis over acties na de melding;
- ▷ monitort of ouder en kind hulp krijgen;
- ▷ volgt het kind;
- ▷ registreert.

Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De gastouder brengt de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of juist ontkrachten in kaart en legt deze vast eventueel m.b.v. de signalenlijst. De leidinggevende legt de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die de gastouder bij het kind of in de interactie tussen ouder en kind waarneemt. Bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling kan gebruik gemaakt worden van de signalenlijsten en de observatielijst

Het is gebruikelijk om in deze fase in gesprek te gaan met de ouder tijdens haal- en brengmomenten, tijdens een tien-minutengesprek of op een ander gepland moment. Daarnaast kan het kind in de groep geobserveerd worden en de ouder met het kind tijdens contactmomenten.

Alle signalen dienen te worden verzameld waardoor het duidelijker wordt welke zorgen er zijn en of deze zorgen gegrond zijn. De gastouder vraagt de leidinggevende om te helpen bij het onderbouwen van de signalen.

Het is belangrijk dat het gastouderbureau alles goed registreert. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen dienen schriftelijk te worden vastgelegd. Gespreksverslagen kunnen door betrokkenen worden ondertekend. Er kan hiervoor een kinddossier aangelegd worden, dat in een gesloten kast (met slot) of digitaal (met wachtwoord) wordt bewaard. Dit vanwege de privacygevoelige gegevens die worden verzameld.

Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen veilig thuis of andere deskundige op het gebied van letselduiding.

De gastouder bespreekt de signalen met de leidinggevende. Het wordt aanbevolen om advies aan Veilig Thuis te vragen. Dit is een taak voor de leidinggevende

Consultatie is mogelijk met de leidinggevende of collega gastouder. Extern is consult mogelijk met de jeugdverpleegkundige of jeugdarts van het consultatiebureau of de GGD. Tevens kan gebruik worden gemaakt van samenwerking met het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Consult bij veilig thuis of deskundige op het gebied van letselduiding

Indien de leidinggevende ook maar enige twijfel heeft over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij het kind, kan advies worden gevraagd bij veilig thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding.. Veilig thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat er zorgen zijn over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld. Zorgvuldig handelen vereist dat de leidinggevende bij elk vermoeden nagaat of hij advies vraagt bij veilig thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding.

Vanaf stap 2 is het raadzaam registratie in de Verwijsindex Risicjongeren (In de gemeente Kampen genaamd vroegsignalering).

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat het kind of een gezinslid onmiddellijk moet worden beschermd, kan meteen contact worden opgenomen met veilig thuis . Veilig thuis maakt dan een inschatting van de ernst van de situatie. Voor noodsituaties is veilig thuis 24 uur per dag bereikbaar. In zeer ernstig dreigende situaties kan veilig thuis een melding overdragen aan de Raad voor de Kinderbescherming. Bijvoorbeeld als een kind met verwondingen naar het ziekenhuis moet en de ouders willen het niet meegeven of weghalen uit het ziekenhuis. In een dergelijke situatie kan er heel snel een voorlopige ondertoezichtstelling worden gevraagd zodat de ouders (tijdelijk) het gezag niet hebben over hun kind.

In noodsituaties kan overigens ook contact gezocht worden met de crisisdienst van Bureau Jeugdzorg en/of de politie gevraagd worden om hulp te bieden. In deze meldcode is een sociale kaart opgenomen met gegevens uit de eigen regio

Stap 3: Gesprek met de ouder (en indien mogelijk met het kind)

De leidinggevende bespreekt de signalen met de ouders en indien mogelijk met het kind. Ook is het mogelijk dat de leidinggevende dit gesprek samen voert met de betreffende gastouder. Uiteraard moet dit gesprek goed voorbereid worden door de leidinggevende en de gastouders. Er kan tijdens de voorbereiding ondersteuning worden gevraagd aan veilig thuis

Voor het gesprek met de ouders kunnen de volgende stappen worden gevolgd:

1. Leg de ouders(en eventueel het kind) het doel uit van het gesprek;
2. Beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan, geef daarbij geen waardeoordeel of eigen interpretatie;
3. Nodig de ouders uit om een reactie hierop te geven;
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen er is gezien, gehoord en/of waargenomen;
5. Leg het gesprek vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouders expliciet uit tot het geven van hun mening en vraag door over kindgerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Herkent de ouder de situatie? Hoe gedraagt het kind zich thuis? Hoe reageren de ouders daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert het kind hierop? Hoe is de ontwikkeling van het kind tot nu toe verlopen? Wat vinden de ouders daarvan? Hoe ervaren de ouders de opvoeding en hun rol als ouders?

Indien de ouders de zorgen herkennen, kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Ouders moeten vaak eerst gemotiveerd worden zodat de zorgen over hun kind gedeeld kunnen worden. Het helpt dan om ouders meer informatie te geven over de ontwikkeling van het kind en de effecten voor het kind in de huidige situatie. Pas als ouders niet te motiveren zijn en de zorgen blijven ontkennen is het raadzaam veilig thuis om advies te vragen en een melding te overwegen.

Indien besloten wordt om ook met het kind zelf te spreken, is het van belang dat het kind zich veilig genoeg voelt om het gesprek te voeren. Maak hierbij de afweging of het in het belang van het kind zelf is om dit gesprek te voeren. Hierover kan ook advies worden gevraagd aan veilig thuis. Beloof tijdens een dergelijk gesprek nooit geheimhouding, maar geef wel aan dat de signalen serieus afgewogen zullen worden. Belangrijk is ook dat het kind niet wordt ondervraagd, maar dat het kind met name de ruimte wordt gegeven om zijn verhaal te vertellen.

Het is belangrijk dat de kinderopvangorganisatie alles goed registreert. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen dienen schriftelijk te worden vastgelegd.

Stap 4: Weeg aard en ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

De leidinggevende weegt op basis van de signalen, van het (extern) ingewonnen advies en van het gesprek met de ouders het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Daarnaast wordt de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling gewogen. Ook moet er altijd overwogen worden of er naar de politie moet worden gegaan. Tenslotte zijn kindermishandeling en huiselijk geweld strafbare feiten.

Voor de weging is het van belang dat de leidinggevende in het dossier de signalen, de gesprekken en de stappen beschrijft en vastlegt die al gezet zijn.

Daarnaast zijn voor de weging de volgende factoren van belang:

- ▷ de leeftijd van het slachtoffer;
- ▷ de aard van het geweld;
- ▷ de mate van afhankelijkheid;
- ▷ de duur van het geweld;
- ▷ de verwachting over de schade die wordt aangericht;
- ▷ de mate van isolement waarin het geweld zich afspeelt.

Een weging is altijd persoonlijk, er zijn geen vaste richtlijnen voor. Omdat elke situatie uniek is, is hier geen standaard voor. Wanneer twijfel blijft bestaan over een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling, is het verplicht om veilig thuis te raadplegen.

Veilig Thuis kan helpen een risicotaxatie uit te voeren. Als het om eengerelateerd geweld gaat, kan het Landelijk Expertise Centrum Eengerelateerd Geweld (LEC EGG) van de politie dit op zich nemen.

Veilig Thuis kan helpen een risicotaxatie uit te voeren en kan helpen bepalen of het verstandig is zelf hulp te organiseren of een melding te doen. Dit is ook van toepassing als het om mogelijk eengerelateerd geweld gaat. Zo mogelijk kan ook het Landelijk Expertise Centrum Eengerelateerd Geweld (LEC EGG) van de politie om advies worden gevraagd. Het is belangrijk dat het gastouderbureau alles goed registreert. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen dienen schriftelijk te worden vastgelegd.

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

Als op basis van de afweging in stap 4 genoeg gronden zijn dat het kind en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermd kunnen worden:

- ▷ bespreek met de ouders;
- ▷ organiseer dan de noodzakelijke hulp;
- ▷ volg de effecten van deze hulp en
- ▷ doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

Dit is de verantwoordelijkheid van de leidinggevende.

Stap 5b: Melden en bespreken met ouders

Kan het kind of kunnen de ouders niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling beschermd worden, of is er twijfel of het gastouderbureau hiertegen voldoende bescherming kan bieden:

- ▷ meld het vermoeden bij Veilig Thuis en;
- ▷ sluit bij de melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die gemeld wordt (ook) van anderen afkomstig is;
- ▷ overleg bij de melding met Veilig Thuis wat er na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, gedaan kan worden om het kind, de ouders en mogelijke gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Dit is de verantwoordelijkheid van de leidinggevende

Bespreek de melding vooraf met de ouders. Leg uit waarom het gastouderbureau van plan is deze melding te gaan doen en wat het doel daarvan is. Blijf in het gesprek bij de feiten en constatering en voorkom interpretaties of waardeoordelen.

1. Vraag de ouders uitdrukkelijk om een reactie;
2. In geval van bezwaren van de ouders, overleg op welke wijze er tegemoet kan worden gekomen aan deze bezwaren en leg dit in het document vast;
3. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om het kind, de ouders en/of mogelijke gezinsleden te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in alle afwegingen de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om het kind, de ouders en/of mogelijke gezinsleden door het doen van een melding daartegen te beschermen;
4. Doe een melding indien naar het oordeel van het gastouderbureau de bescherming van de ouder of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de ouders over de melding kan worden afgezien:

- ▷ als de veiligheid van het kind, één van de ouders, die van de beroepskracht zelf, en/of die van een ander in het geding is; of
- ▷ als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouders daardoor het contact met het gastouderbureau zal verbreken.

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met veilig thuis en eventueel opnieuw een melding te doen. Veilig thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien er onvoldoende verbetering of verslechtering te zien is.

Inspanningen na de melding

Een melding is geen eindpunt. Als het gastouderbureau een melding doet, geeft het stappenplan daarom aan dat de leidinggevende in zijn contact met veilig thuis ook bespreekt wat zij zelf, na haar melding, binnen de grenzen van haar gebruikelijke taakuitoefening kan doen om het kind of zijn gezinsleden te beschermen en te ondersteunen. Dit is uitdrukkelijk in stap 5 bij de melding opgenomen om duidelijk te maken dat de betrokkenheid van de gastouder bij het kind en ouders en mogelijke gezinsleden na de melding niet ophoudt. Van haar wordt verwacht dat zij, naar de mate van haar mogelijkheden, het kind blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met veilig thuis om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen. Veilig thuis houdt degene die de melding heeft gedaan op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

Wanneer er sprake is van (een vermoeden van) kindermishandeling in de thuissituatie van één van de kinderen van het gastouderbureau kan dit ook impact hebben op de (andere) gastouders. Het is belangrijk dat het betreffende gastouderbureau hier aandacht aan besteedt, bijvoorbeeld in gastouderbijeenkomsten.

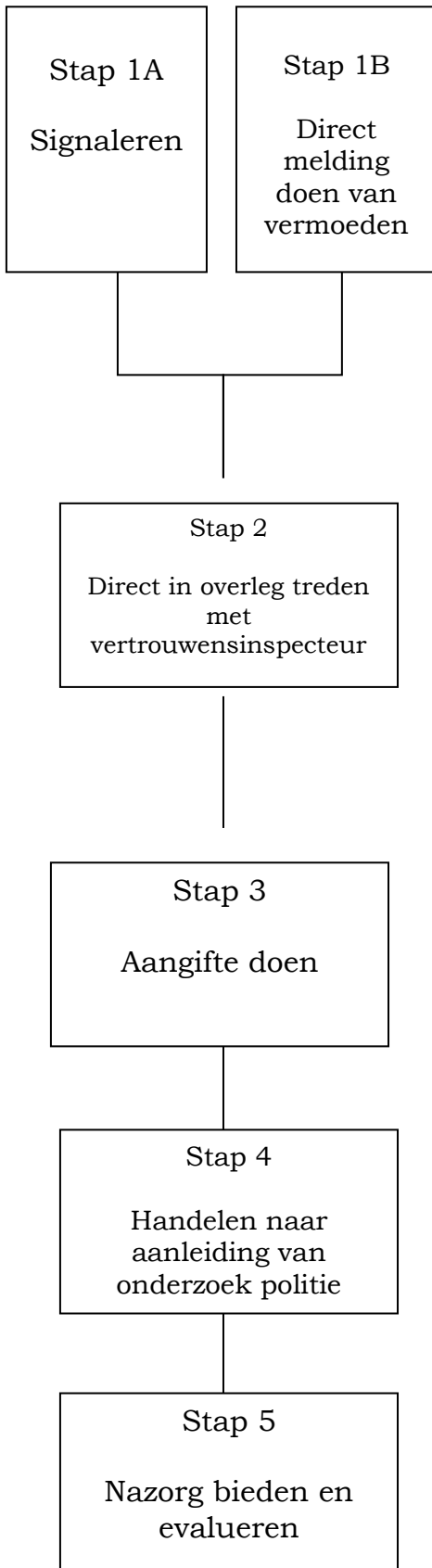
Interne evaluatie

Het is belangrijk dat de toepassing van de meldcode systematisch geëvalueerd wordt. Dit kan de leidinggevende op zich nemen.

Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.

Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het vermoeden van kindermishandeling worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard. De gegevens worden geregistreerd en bewaard om bijvoorbeeld in kaart te kunnen brengen hoe vaak vermoedens van kindermishandeling binnen het gastouderbureau voorkomen en op welke wijze daarmee wordt omgegaan.

II. Route bij signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een gastouder jegens een kind

Stap 1A: Signaleren

De houder/leidinggevende of vraagouder:

- ▷ observeert;
- ▷ raadpleegt signalenlijst en bespreekt de signalen met leidinggevende
- ▷ registreert.

Stap 1B: Direct Melding doen van vermoeden geweld- of zedendelict door een gastouder jegens een kind bij houder

De vraagouder, collega gastouder:

- ▷ is verplicht het vermoeden van een geweld- of zedendelict door een gastouder jegens een kind direct bij de houder te melden.

Stap 2: In overleg treden met vertrouwensinspecteur

De houder:

- ▷ Moet direct contact leggen met een vertrouwensinspecteur (overlegplicht) indien hij aanwijzingen heeft dat een gastouder een geweld- of zedendelict begaat of heeft begaan jegens een kind;
- ▷ Krijgt advies van de vertrouwensinspecteur over al dan niet doen van aangifte;
- ▷ registreert.

Stap 3: Aangifte doen

De houder:

- ▷ Is verplicht bij redelijk vermoeden aangifte te doen bij de politie (aangifteplicht);
- ▷ De gastouder vangt gedurende het onderzoek geen kinderen op
- ▷ legt een draaiboek aan;
- ▷ raadpleegt het veilig thuis en /of GGD;
- ▷ regelt ondersteuning van kind en ouders;
- ▷ volgt het ingestelde onderzoek van de politie;
- ▷ registreert.

Stap 4: Handelen naar aanleiding van onderzoek van de politie

De houder of directie:

- ▷ rehabiliteert;
- ▷ geeft waarschuwing af;
- ▷ neemt arbeidsrechtelijke maatregelen
- ▷ registreert.

Stap 5: Nazorg bieden en evalueren

De houder, directie of leidinggevende:

- ▷ biedt nazorg voor ouders en kinderen;
- ▷ biedt nazorg gastouders;
- ▷ informeert betrokken ouders
- ▷ verwijst door naar externe hulp;
- ▷ evalueert de procedures;
- ▷ registreert.

Preventieve maatregelen

Uiteraard proberen wij er alles aan te doen om enige vorm van kindermishandeling of seksueel misbruik gepleegd door een gastouder te voorkomen. Hiervoor nemen wij preventieve maatregelen oa. Uitgebreide screening van de gastouders, informeren van ouders dat wij werken met de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld en het bijbehorende stappenplan, het creëren van een open aanspreekcultuur, intensief en regelmatig contact tussen houder en gastouder en tussen gastouders onderling.

Algemene toelichting

De meldplicht betekent dat een houder wettelijk verplicht is om contact op te nemen met een vertrouwensinspecteur als op welke wijze dan ook over aanwijzingen beschikt wordt dat een gastouder een geweld- of zedendelict begaat of heeft begaan en een kind is hiervan het slachtoffer.

Het is aan de houder (= het bevoegd gezag binnen de kinderopvangorganisatie) om te regelen of de houder zelf in contact treedt met de vertrouwensinspecteur of dat een leidinggevende (bijvoorbeeld een locatiemanager of directeur) dat namens hem doet. Daar waar in dat geval houder in deze route staat, kan ook de gedelegeerde persoon staan. (in ons geval dus één en dezelfde persoon, nl. de leidinggevende)

Melding door een ouder over een medewerker of leidinggevende

Indien een ouder aanwijzingen heeft dat een gastouder of leidinggevende zelf een geweld- of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is dan kan de ouder contact opnemen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

Hiernaast heeft de ouder de (reguliere) rechtsplicht om bij een redelijk vermoeden van een strafbaar feit aangifte te doen bij de politie.

Melding door een ouder over een gastouder / volwassen huisgenoot

De situatie binnen de gastouderopvang wijkt af van de situatie in een kindercentrum, aangezien de gastouder alleen werkt, er in de meeste gevallen geen arbeidsrelatie is met het gastouderbureau en regelmatig een volwassen huisgenoot aanwezig is in de woning waar de kinderen worden opgevangen. Hoewel de leidinggevende de gastouder begeleidt, komt deze tussen de twee en vier maal in de opvangsetting van de gastouder en is de kans op signalering door leidinggevende gering. Wij hebben weliswaar vaker en intensiever contact met de gastouders, maar uiteraard niet dagelijks. De melding van een vermoeden van een mogelijk geweld- of zedenmisdrijf zal daarom in de praktijk vooral gedaan worden door de ouder.

Route bij signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een gastouder jegens een kind

Stap 1A: Signaleren

De leidinggevende of collega gastouder heeft een vermoeden of een signaal opgevangen of een ander laat doorschemeren dat er iets niet goed zit in de relatie tussen het kind en een gastouder werkzaam binnen het gastouderbureau.

Niet in alle gevallen waarin beroepskrachten menen dat er niet goed met kinderen wordt omgegaan door een gastouder, is er sprake van een mogelijk geweld- of zedendelict.

Desondanks mag niet aan deze signalen voorbij worden gegaan en zal onderzocht moeten worden wat er bij het kind wordt gesignaleerd.

De collega gastouder dient altijd direct de houder op de hoogte te stellen van zijn twijfels en niet zelf een afweging te maken.

Vermoedens zijn er in uiteenlopende gradaties. Als de gastouders of leidinggevende zich met een dergelijk vermoeden (over een gastouder) geconfronteerd ziet, moeten de volgende acties ondernomen worden:

- ▷ Raadpleeg de signalenlijsten
- ▷ Registreer dat wat is waargenomen;
- ▷ Leg het signaal direct neer bij de houder (stap 1B van deze route).

Van belang is om betreffende signalen goed te registreren en te beschrijven.

Seksueel misbruik

Seksuele handelingen en intieme relaties in de contacten met het kind zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik. Dit omvat onder meer een verbod om het kind op zodanige wijze aan te raken dat het kind en/of de gastouder deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard zal ervaren. De gastouder mag ook niet ingaan op seksuele en/of toenaderingspogingen van het kind, ook als het kind dat verlangt of het daartoe uitnodigt.

Seksueel misbruik van kinderen is seksueel contact tegen de wil van het kind of zonder dat het kind dit contact kan weigeren. Daders zetten het kind emotioneel onder druk, dwingen het kind tot seksuele handelingen of zorgen door hun overwicht dat het kind geen nee durft te zeggen tegen seksuele toenaderingen. In Nederland is seksueel contact met een kind jonger dan 12 jaar altijd strafbaar. Seksueel contact met een jongere tussen de 12 en 16 jaar is strafbaar als er sprake is van dwang, geweld of een afhankelijkheidsrelatie.

Als voorbeelden van seksueel misbruik kunnen worden genoemd:

- ▷ masturberen in het bijzijn van het kind of het kind dwingen tot masturbatie;
- ▷ exhibitioneren;
- ▷ een seksueel/erotisch geladen sfeer scheppen;
- ▷ ongewenste aanraking, bijvoorbeeld betasten van geslachtsorganen;
- ▷ zich tegen het kind aandrukken of andere vormen van aanranding;
- ▷ verkrachting;
- ▷ oraal genitaal contact afdwingen.

Stap 1B: Direct melding doen van vermoeden van geweld- of zedendelict jegens een kind bij houder

Wanneer een gastouder vermoedt dat een collega (gastouder of houder) binnen het gastouderbureau zich schuldig maakt aan kindermishandeling moet de gastouder dit direct melden bij de houder.

In het stappenplan wordt er van uitgegaan dat een collega gastouder een mogelijk vermoeden van kindermishandeling door een gastouder direct meldt bij de houder. In de praktijk kunnen ook de volgende personen deze melding van vermoeden van kindermishandeling door een collega doen:

a. Melding door het kind

Als de melding van een geweld- of zedendelict afkomstig is van een kind, is opvang en steun voor het kind het eerste aandachtspunt. Degene bij wie het slachtoffer de klacht meldt, is verplicht dit meteen te melden bij de houder. Deze laat weten discreet te zullen handelen, maar belooft geen geheimhouding aan het kind. De houder treedt direct (onverwijld) in contact met een vertrouwensinspecteur (zie stap 2 van deze route) Naast veilig thuis worden zo nodig anderen ingeschakeld voor hulp. De ouders van het betrokken kind worden geïnformeerd. Aan de ouders wordt eveneens opvang en steun geboden. Het waarborgen van het gevoel van veiligheid van het kind is uitgangspunt van dit handelen.

b. Melding door de ouder

Als de melding van de ouders komt, zal deze melding altijd serieus genomen worden. Feiten en constatering zullen bij ouders nagevraagd worden. De ouder geeft de melding direct (onverwijld) door aan de houder. De houder treedt direct in overleg met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs (stap 2 van deze route). De ouder kan bij een redelijk vermoeden ook zelf contact opnemen met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

c. Melding door derden

Als de melding van derden komt, dient uitgezocht te worden over welke informatie deze persoon/ personen precies beschikt/beschikken en waar deze informatie op is gebaseerd. Degene die de melding doet geeft deze onverwijld door aan de houder. De houder is verplicht om in overleg te treden met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs (zie stap 2 van deze route)

Melding over leidinggevende

Wanneer de melding van toepassing is op de leidinggevende/houder dient door de constaterende gastouder contact opgenomen worden met de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur kan de gastouder vervolgens begeleiden bij het doen van aangifte bij de politie

Deze stap dient zorgvuldig geregistreerd te worden.

Stap 2: In overleg treden met vertrouwensinspecteur

De houder is verplicht om direct in overleg te treden met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

De vertrouwensinspecteur gaat samen met de houder na of er een redelijk vermoeden bestaat en adviseert de houder over aangifte.

Wanneer er geen sprake is van een redelijk vermoeden, is nader onderzoek redelijkerwijs niet aan de orde. De houder zal in gesprek gaan met betrokkenen om de mogelijk verstoorde werkhouding te herstellen. Indien de uitkomst is dat er een redelijk vermoeden bestaat dat er sprake is van een gewelds- of zedendelict dan heeft de houder een aangifteplicht. De kinderen worden dan direct afgeschermd. De houder zorgt ervoor dat tijdens het onderzoek de gastouder geen kinderen opvangt. De houder deelt dit mee aan alle betrokkenen. Zie hiervoor ook de volgende stap in deze route.

De houder is verantwoordelijk voor de registratie in deze stap.

Aangifteplicht voor houder

Indien de houder aangifte doet, treedt de vertrouwensinspecteur terug.

Indien de houder weigert om aangifte te doen terwijl de vertrouwensinspecteur concludeert dat er een redelijk vermoeden bestaat, geldt de volgende escalatieladder:

1. Coördinator vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs probeert de houder te overreden;
2. Hoofdinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs probeert de houder te overreden;
3. Hoofdinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs legt contact met de burgemeester (het college van B&W) van de betreffende gemeente;
4. De burgemeester zal de (zedes) politie inschakelen dan wel andere activiteiten vanuit zijn bevoegdheden initiëren.

NB Het is aan de houder om te regelen of de houder zelf meteen in contact treedt met de vertrouwensinspecteur of dat een leidinggevende of locatiemanager dat namens de houder doet.

Stap 3: Aangifte doen

Indien na het overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er een redelijk vermoeden bestaat dat er sprake is van een geweld- of zedendelict, dan heeft de houder een meldplicht.

Als deze stap wordt gezet, is er vanzelfsprekend nog steeds geen sprake van 'schuld' van de beroepskracht over wie het vermoeden is geuit: 'beschuldigd' staat niet gelijk aan schuldig.

In geval van een reëel vermoeden neemt de houder, naast het doen van aangifte, de volgende maatregelen:

- a. Stelt de beroepskracht** in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief
- b. Het aanleggen van een draaiboek;
- c. Raadplegen veilig thuis en/of lokale GGD;
- d. Het regelen van opvang van kind(eren) en ouders.

a.** In het geval dat het een gastouder betreft, is meestal geen sprake van een arbeidsrelatie tussen gastouder en gastouderbureau. De houder dient, omdat het een vermoeden betreft, maatregelen te treffen die er voor zorgen dat de betreffende gastouder gedurende het onderzoek geen kinderen opvangt. Daarnaast dienen de maatregelen zodanig te zijn dat een gastouder eveneens gerehabiliteerd kan worden indien uit het onderzoek van de politie blijkt dat de vermoedens niet juist zijn. Ook is het van belang mee te nemen dat een gastouder bij meerdere gastouderbureaus kan zijn ingeschreven.

Bovenstaand geldt ook voor een vrijwilliger binnen de kinderopvangvoorziening (peuterspeelzaal).

a.b. Draaiboek aanleggen

De houder, of degene die in opdracht van de houder met deze taak belast is, draagt zorg voor een zorgvuldige procedure en legt een draaiboek aan. In de handleiding staan handvatten voor het aanleggen van een draaiboek

c. Raadplegen veilig thuis en/of GGD

Veilig thuis kan het gastouderbureau adviseren en ondersteuning bieden. Ook de GGD kan worden geraadpleegd. Voor adressen van de lokale GGD zie de sociale kaart in deze meldcode

d. Het regelen van opvang voor kind(eren) en ouders

- ▷ Voor de ondersteuning voor het kind en de ouders kan een beroep worden gedaan op een instelling als de GGD of veilig thuis. (Het calamiteitenteam van) GGD is gespecialiseerd in het begeleiden van organisaties bij calamiteiten. In overleg met ouders en GGD en/of veilig thuis, wordt bezien of de opvang door een gastouder aangesloten bij het gastouderbureau kan worden gecontinueerd dan wel dat er een andere oplossing moet worden geboden.
- ▷ Het gastouderbureau informeert ouders over de mogelijkheid aangifte te doen bij de politie.
- ▷ De houder of directie houdt contact, toont betrokkenheid en informeert de ouders regelmatig over de voortgang van het onderzoek en andere zaken die voor de ouders van belang zijn.

- ▷ De ouders van de overige kinderen moeten geïnformeerd worden. Er kan gekozen worden om kinderen elders onder te brengen. Veilig thuis kan worden ingeschakeld voor advies hoe bijvoorbeeld te handelen met de eigen kinderen van de gastouder.

Na het doen van aangifte stelt de politie in de regel een onderzoek in. De politie voert gesprekken met alle betrokkenen. Het initiatief voor het instellen van een onderzoek ligt bij de politie. De houder en directie dienen het onderzoek van de politie te volgen en zelf geen stappen te ondernemen die indruisen tegen de bewijslast van de politie.

Stap 4: Handelen naar aanleiding van het onderzoek van de politie

Het onderzoek van de politie kan leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft de houder, directie of leidinggevende verschillende mogelijkheden om te handelen.

- a. Rehabilitatie van gastouder
- b. Waarschuwing afgeven;
- c. Arbeidsrechtelijke maatregelen.

a. Rehabilitatie gastouder

De politie kan op grond van het verrichte onderzoek constateren dat er geen aanleiding is om aan te nemen dat sprake is van een geweld- of zedendelict. De betrokken gastouder, die voor de duur van het onderzoek geen kinderen mocht opvangen, wordt door de houder van de organisatie in zijn functie in ere hersteld. In een dergelijke situatie moeten het belang van de gastouder en het algemeen belang worden afgewogen.

Indien na het onderzoek van de politie blijkt dat er een klacht is ingediend op valse gronden, kan de directie de betrokken gastouder een rehabilitatietraject aanbieden. De houder kan dan tevens maatregelen nemen tegen degene, die valselyk een beschuldiging heeft geuit. Dit kan variëren van de eis dat excuses worden aangeboden, tot schorsing of tot verwijdering.

b. Waarschuwing afgeven

De houder of directie kan besluiten tot het geven van een schriftelijke waarschuwing, met de mededeling dat herhaling van het ongewenste gedrag gevolgen heeft. Dit kan resulteren in het beëindigen van de franchiseovereenkomst tussen gastouder en gastouderbureau.

c. Arbeidsrechtelijke maatregelen

Wanneer de houder of directie constateert dat op grond van het verrichte onderzoek van de politie aanleiding is om aan te nemen dat kindermishandeling heeft plaatsgevonden, dient de overeenkomst tussen het gastouderbureau en de gastouder per direct te worden beëindigd, evenals de overeenkomst tussen de gastouder en ouder.

In het geval dat het een stagiair betreft, wordt de samenwerking per direct opgezegd.

Alle beslissingen worden zorgvuldig afgewogen en zorgvuldig geregistreerd door de houder of directie.

Stap 5: Nazorg bieden en evalueren

Het is belangrijk dat het gastouderbureau nazorg biedt aan alle betrokkenen. Ook het evalueren van de genomen stappen is belangrijk om in mogelijke toekomstige situaties adequaat te kunnen handelen.

Nazorg

Nazorg aan betrokken ouders en hun kinderen kan geboden worden door middel van ouderavonden, het uitnodigen van deskundigen daarbij of specifieke doorverwijzing. Het gastouderbureau kan zich hier in laten adviseren door de GGD. Voor de kinderen kan als dit nodig is, of als de ouders van de kinderen dit nodig achten extra hulp worden ingezet.

Het is belangrijk om bijzondere aandacht te hebben voor de psychische belasting van de overige gastouders naar aanleiding van bovenstaand traject. Bij de gastouders kunnen gevoelens van onmacht, verdriet, schaamte en schuldgevoel een rol spelen. Hier kan aandacht aan worden besteed in de gastouderbijeenkomsten en daar waar nodig ook individueel.

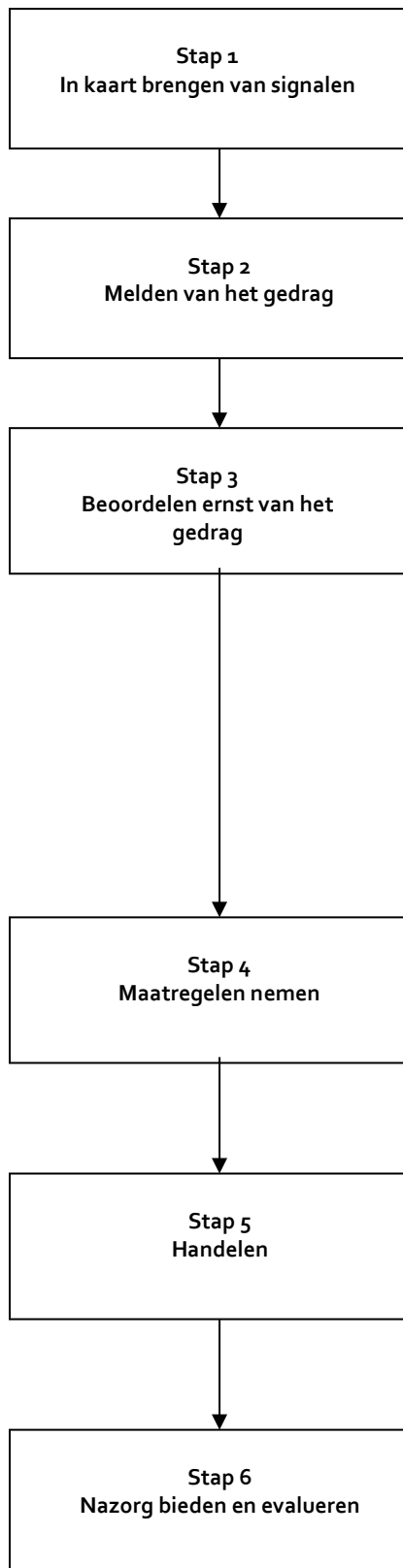
Als binnen een gastouderbureau een incident plaatsvindt, is de kans groot dat ook de media hier van op de hoogte raken. Het is verstandig van tevoren zorgvuldig te overwegen hoe er wordt omgegaan met de pers.

Evalueren

Het is belangrijk het gehele proces en de verschillende stappen te evalueren. Dit is de verantwoordelijkheid van houder of directie.

- De houder of directie evalueert met gastouders dat wat er gebeurd is en de procedures die zijn gevolgd.
- Zo nodig wordt de zaak doorgesproken met andere betrokkenen.
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het vermoeden van kindermishandeling worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard.
- Blijf alert op signalen. Mogelijk zijn er meer slachtoffers.

III.Route bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De gastouder:

- observeert;
- raadpleegt signalenlijst (bijlage 1);
- bespreekt signalen met de leidinggevende;
- registreert.

Stap 2: Melden van het gedrag bij leidinggevende

De gastouder:

- meldt het gedrag bij leidinggevende;
- brengt de ouders van de betrokken kinderen op de hoogte.

Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag

De leidinggevende:

- raadpleegt veilig thuis en/of GGD;
- gaat in gesprek met ouders van zowel het kind dat gedrag vertoont als met de ouders van de kinderen die met het gedrag geconfronteerd worden over het gedrag;
- taxeert de ernst van het gedrag:
  - licht seksueel grensoverschrijdend gedrag: bespreken leidinggevende met gastouder, inschakelen externe hulp niet nodig;
  - matig seksueel grensoverschrijdend gedrag: waarschuwing, inschakelen hulp;
  - ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag: direct ingrijpen vereist, maatregelen conform stap 4;
- registreert in het kinddossier.

Stap 4: Maatregelen nemen

De directie:

- stelt een intern onderzoek in;
- schakelt experts in zoals GGD en veilig thuis;
- organiseert zorg voor kinderen en ouders;
- gaat in gesprek met ouders van kind dat gedrag vertoont én met de ouders van kinderen die geconfronteerd werden met het gedrag over de te nemen maatregelen.

Stap 5: Handelen

De directie:

- beslist naar aanleiding van het onderzoek over de opvang van het kind dat het gedrag heeft vertoond.

Stap 6: Nazorg bieden en evalueren

De directie:

- ▷ biedt nazorg voor ouders, kinderen en gastouder;
- ▷ verwijst door naar externe hulp;
- ▷ evalueert de procedures en registreert.

Route bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Wanneer er signalen zijn dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hier mee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, is het belangrijk dat deze signalen in kaart worden gebracht en goed geïnterpreteerd worden. Soms zal iets vrij duidelijk zijn aan te merken als ontoelaatbare handeling, maar vaker zal het gaan om minder duidelijke signalen die niet direct te duiden zijn.

Het is belangrijk om deze signalen serieus te nemen. De volgende acties kunnen helpen de signalen te onderbouwen:

- ▷ Raadpleeg de signalenlijst
- ▷ Bespreek de signalen met collega gastouders , leidinggevende of gedragswetenschapper.
- ▷ Vraag een gesprek aan met de leidinggevende.

Leg de mogelijke signalen vast in het kinddossier.

Als de gastouder vervolgens twijfelt of concludeert dat er sprake is van seksueel grensoverschrijdend gedrag dan is het belangrijk dit te melden bij de leidinggevende conform stap 2.

Stap 2: Melden van het gedrag

Wanneer de gastouder signalen heeft dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hiermee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, dan is het belangrijk dit te melden bij de leidinggevende.

De ouders van de kinderen die het gedrag vertonen of ermee zijn geconfronteerd moeten op de hoogte worden gebracht.

Het is belangrijk dat alles goed wordt geregistreerd in een kinddossier. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen, dienen schriftelijk te worden vastgelegd.

Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag

De leidinggevende is verantwoordelijk voor een eerste beoordeling van de voorgelegde situatie. Daarbij zal in het algemeen de gastouder die het gedrag heeft gemeld, gehoord worden . Ook veilig thuis, CJG, ZAT (zorgadviesteam) of de GGD kan hiervoor worden ingeschakeld. Hierbij wordt de ernst van het gedrag bepaald.

Wanneer wordt geconstateerd dat er geen sprake is van leeftijdsadequaat gezond gedrag, wordt gecategoriseerd hoe ernstig het gedrag is. Bij alle vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag dienen de ouders van zowel het kind dat het gedrag vertoont als het kind dat met het gedrag is geconfronteerd, te worden geïnformeerd. Daarnaast dient bij

alle vormen gekeken te worden of het seksueel overschrijdende gedrag een signaal is van onderliggende problematiek.

Er kan geconstateerd worden dat er sprake is van:

- ▷ licht seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- ▷ matig seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- ▷ ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Licht seksueel grensoverschrijdend gedrag kan worden gezien als een noodzakelijke stap om normen en waarden te leren kennen en zal bij veel kinderen op bepaalde momenten in de ontwikkeling voorkomen. Het is nodig dat de gastouder dit gedrag begrenst, hierop reageert en bespreekt met ouders.

Matig seksueel grensoverschrijdend gedrag is ontoelaatbaar; het is belangrijk om een duidelijk verbod in te stellen. Aan het kind moet uitgelegd worden dat dit gedrag niet mag en er moet worden uitgelegd waarom dit niet mag. De betrokken kinderen kunnen in de groep geobserveerd worden. Belangrijk is dat er met de kinderen gecommuniceerd blijft worden en dat ouders actief betrokken worden. De leidinggevende overlegt met veilig thuis of een gedragswetenschapper of externe hulpverlening of advies noodzakelijk is.

Ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag vereist dat er direct wordt ingegrepen. Er moeten maatregelen genomen worden die kunnen garanderen dat het gedrag niet meer kan voorvallen. De directie dient ingelicht te worden om verdere stappen te kunnen ondernemen, ook omdat de directie eindverantwoordelijk is voor alle interne en externe communicatie. Bij ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag dient stap 4 te worden ingezet.

Ook voor deze stap geldt, dat alle signalen en stappen goed vastgelegd worden in het kinddossier.

Stap 4: Maatregelen nemen

De directie bepaalt welke maatregelen genomen moeten worden wanneer er sprake is van ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De volgende maatregelen kunnen worden genomen:

- a. Het instellen van een intern onderzoek. Het is belangrijk nauw samen te werken met expertorganisaties zoals veilig thuis, de GGD. Bij ernstige zaken is het aan te bevelen een onderzoeksteam te vormen waar vertegenwoordigers van het gastouderbureau en externe deskundigen deel van kunnen uitmaken. Dit onderzoeksteam kan het incident onderzoeken en de directie advies geven hoe te handelen. Het aanleggen van een draaiboek kan structuur bieden bij de uitvoer van het onderzoek. In de handleiding staan handvatten voor het aanleggen van een draaiboek (zie bijlage 4).
- b. Het regelen van ondersteuning van het kind en ouders.
- c. Aanbieden van excuses voor falend toezicht/onveilige situatie vanuit de gastouderopvang. Hierbij wordt tevens aangegeven dat onderzocht wordt hoe

verbeteringen binnen de gastouderopvang kunnen worden doorgevoerd om mogelijke herhaling te voorkomen.

- d. Aanbieden van professionele hulp voor alle kinderen en hun ouders die op welke wijze dan ook betrokken zijn geweest bij het grensoverschrijdende seksuele gedrag. Emotionele begeleiding van de direct betrokken ouders is noodzakelijk.
- e. Indien een kind seksueel grensoverschrijdende handelingen heeft uitgevoerd bij een ander kind dan is het belangrijk gesprekken te voeren met beide partijen ouders en gezamenlijk te komen tot oplossingen. Creëer van beide partijen ouders 'bezorgde ouders' en zoek naar een gezamenlijk belang. Het gastouderbureau vertegenwoordigt de belangen van alle kinderen. Dat kan betekenen het gastouderbureau beslissingen neemt die één van beide partijen niet zint. Het gastouderbureau kan tegen het volgende dilemma oplopen: gaat een kind bij de opvang weg of niet? En is dat op basis van een besluit van het gastouderbureau of van de ouders? Belangrijk is de ouders altijd te informeren over de gemaakte keuze en deze te beargumenteren.
- f. Afscherming van het kind dat het grensoverschrijdende gedrag heeft vertoond.

De leidinggevende en/of directeur draagt zorg voor een zorgvuldige procedure en registreert dit in het betreffende dossier.

Stap 5: Handelen

De beoordeling van het incident en het advies uit het (eventuele) interne onderzoek kunnen leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft de directie verschillende mogelijkheden om te handelen richting het kind dat het seksueel grensoverschrijdende gedrag heeft vertoond.

- a. Het kind blijft bij de gastouder;
  - b. Het kind gaat naar een andere gastouder of een geheel andere kinderopvangorganisatie;
  - c. Het inzetten van hulp;
  - d. Melding bij veilig thuis.
-
- a. Het kind blijft bij de gastouder
Wanneer de directie constateert dat op grond van het verrichte onderzoek geen aanleiding is aan te nemen dat het gedrag zich zal herhalen of dat de aanwezigheid van het kind bedreigend is voor andere kinderen kan, in overleg met betrokken ouders, besloten worden het kind binnen de betreffende gastouder blijft;
  - b. Het kind gaat naar een andere gastouder
De directie kan besluiten dat het in het belang is van het kind en/of de kinderen die met het gedrag geconfronteerd zijn, dat het kind naar een andere gastouder of naar een geheel andere kinderopvangorganisatie gaat. De directie kan hierin de ouders adviseren en eventueel contact opnemen met een andere kinderopvangorganisatie. Ook kunnen ouders zelf de conclusie trekken dat hun kind naar een andere gastouder of kinderopvangorganisatie gaat.
  - c. Het inzetten van hulp
Met advies van veilig thuis en in overleg met de ouders kan hulpverlening voor het kind worden ingezet.
  - d. Melding bij veilig thuis
De directie doet een melding bij veilig thuis. Het gedrag van het kind kan namelijk ook op andere problematiek wijzen.

Stap 6: Nazorg bieden en evalueren

De gastouder wordt persoonlijk geïnformeerd. Daarnaast kunnen alle betrokkenen zo spoedig mogelijk over het seksueel overschrijdende gedrag op de hoogte worden gebracht middels een brief of een gezamenlijke (ouder)bijeenkomst. De directeur is verantwoordelijk voor de nazorg en de evaluatie.

Er kan informatie worden gegeven over de concrete maatregelen die getroffen zijn ten aanzien van het kind of de kinderen die met het gedrag geconfronteerd werden. Ook kan aangegeven worden welke concrete maatregelen er ten aan zien van het kind dat het gedrag vertoonde genomen zijn en het verdere verloop van het onderzoek.

Als bij een kinderopvangorganisatie een incident plaatsvindt, is er een kans dat ook de media hiervan op de hoogte raken. Dit zal bij kleinschalige gastouderopvang minder snel gebeuren, maar toch is het verstandig om dit in deze meldcode te noemen. Het is verstandig van tevoren zorgvuldig te overwegen hoe hiermee zal worden omgegaan

Het is belangrijk het gehele proces en de verschillende stappen te evalueren.

- ▷ De directeur evalueert met de gastouder en eventueel andere betrokkenen wat er is gebeurd en de procedures die zijn gevolgd.
- ▷ Zo nodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere betrokkenen.
- ▷ Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- ▷ Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het seksueel grensoverschrijdend gedrag worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard.